

Stasi-medewerker krijgt 10 jaar voor 50 jaar oude moord

Kort nieuws - 15 oktober 2024 - Auteur: Redactie Duitslandweb

Een voormalig medewerker van de Oost-Duitse geheime dienst de Stasi is maandag veroordeeld tot 10 jaar gevangenisstraf voor een moord die hij 50 jaar geleden pleegde. De rechter acht bewezen dat hij in 1974 een Poolse man van dichtbij doodschoot, toen die probeerde naar het Westen te komen. Het is voor het eerst dat een Stasi-medewerker voor moord is veroordeeld.

De 38-jarige Czesław Kukuczka wilde naar het Westen. Op 29 maart 1974 werd hij toegelaten op de Poolse ambassade in Oost-Berlijn, waar hij dreigde een bom te laten ontploffen, om zijn vertrek naar West-Berlijn af te dwingen. De ambassade schakelde de Stasi in, die vervolgens deed alsof de man inderdaad mocht vertrekken. Hij kreeg de benodigde documenten en werd naar de grens begeleid. Toen hij bijna alle controleposten bij treinstation Friedrichstraße had gepasseerd, werd hij op 2 meter afstand in zijn rug geschoten. Nog dezelfde dag overleed Kukuczka in een Stasi-gevangenisziekenhuis.

In 2016 werd min of meer toevallig in het Stasi-archief de identiteit van de schutter ontdekt. Zijn naam, Martin Naumann, kwam voor op een lijst van medewerkers van de Staatssicherheit die werden onderscheiden voor bewezen diensten. Bij Naumann stond er een opmerking bij die verwees naar de moord op de Pool. Zo was te lezen dat hij "de terrorist met gebruik van een vuurwapen onschadelijk kon maken". De schutter was destijds 30 jaar oud, luitenant en lid van een speciale eenheid die mensen moest opsporen die naar het Westen wilden vluchten. Hij bleek nog te leven en in Leipzig te wonen.

Scholieren als getuigen

In eerste instantie werd de zaak als doodslag behandeld. In dat geval was het misdrijf verjaard. In 2017 werd de zaak daarom gesloten. Maar Polen besloot om uitlevering van de schutter te vragen, waarna er een Europees opsporingsbevel volgde. De Duitse justitie beoordeelde de zaak vervolgens alsnog als moord, leverde de inmiddels 80-jarige Naumann niet uit aan Polen, maar klaagde hem zelf aan. In maart begon het proces.

Naumann zelf heeft tijdens het proces niet gesproken. Volgens zijn advocaat

bestrijdt hij de aanklacht. Maar de rechter achtte bewezen dat hij op Kukuczka heeft geschoten en dat het van begin af aan de bedoeling van de Stasi was hem te doden. De rechtbank baseerde zich onder meer op Stasi-documenten en op de getuigenissen van drie middelbare scholieren. Zij waren in 1974 op de terugreis van een schoolreis naar Oost-Berlijn en zagen bij de grensovergang op station Friedrichstrasse hoe Naumann Kukuczka van dichtbij neerschoot. Zij traden tijdens het proces als getuigen op.

Naumann had weliswaar de opdracht gehad om op Kukuczka te schieten, maar volgens de rechter had hij wel degelijk de speelruimte gehad de Pool niet te doden. Een gevaar ging van de man niet meer uit. Anders dan de Stasi later officieel zou verklaren, was Kukuczka niet gewapend. "Het ging er alleen maar om de staatsdoctrine van de DDR uit te voeren", aldus de rechter - en dat was ervoor te zorgen dat de Poolse staatsburger de DDR niet zou verlaten. Ook dat de Stasi het slachtoffer had laten geloven dat hij naar het Westen mocht en Naumann hem neerschoot terwijl hij argeloos de grens passeerde, speelde voor de rechter een rol bij de veroordeling. [Lees meer bij Die Zeit](#), [FAZ.net](#) en [MDR.de](#)

Zie ook:

- Duitslandweb-redacteur Marja Verburg bij '[Met het oog op morgen](#)' over de moord uit 1974 en de veroordeling van de oud-Stasi-medewerker (14-10-2024)
- Lees een [uitgebreide beschrijving van de zaak rond Czesław Kukuczka](#) op de website Chronik der Mauer

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/61139/stasi-medewerker-krijgt-10-jaar-voor-50-jaar-oude-moord>